

DECIZIA nr.460

din 22 iunie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Patricia Marilena Ionea	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediiile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, excepție ridicată de Andra-Roxana Trandafir în Dosarul nr.47685/3/2015 al Tribunalului București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1213D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc la data de 13 iunie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Veisa, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările ulterioare, precum și ale art.396 din Codul de procedură civilă, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 22 iunie 2017, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 20 aprilie 2016, pronunțată în Dosarul nr.47685/3/2015, **Tribunalul București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate.** Excepția a fost ridicată de Andra-Roxana Trandafir în cadrul unei acțiuni civile având ca obiect pretenții.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate,** autoarea acesteia arată că dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevăd că anumite categorii de asigurați, care desfășoară activitatea la mai mulți angajatori, primesc indemnizațiile prevăzute în această ordonanță de la fiecare dintre angajatori. Or, consideră că aceste dispoziții de lege sunt neconstituționale în măsura în care nu permit unei persoane care are o profesie liberală și este totodată salariat să beneficieze de indemnizație de maternitate într-un quantum raportat la toate veniturile obținute și pentru care a plătit contribuția pentru concedii și indemnizații.

5. Autoarea excepției, cunoscând că, prin Decizia nr.584 din 29 septembrie 2015, Curtea Constituțională a mai analizat dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005, precizează că aspectele de neconstituționalitate pe care le invocă sunt diferite față de cele analizate în decizia mai sus amintită și privesc un articol diferit din actul normativ menționat. Astfel, spre deosebire de autorul excepției de neconstituționalitate soluționate prin Decizia nr.584 din 29 septembrie 2015, în prezenta cauză invocă diferența de tratament dintre persoanele care sunt salariați și avocați, după modalitatea de

exercitare a acestei din urmă profesii (avocat salariat în interiorul profesiei sau avocat colaborator).

6. În acest sens, arată că, efect al dispozițiilor art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2015, dacă o persoană este salariat și în același timp judecător sau procuror, va primi o indemnizație de maternitate calculată în raport cu ambele venituri realizate, dar, dacă este salariat și avocat, va primi indemnizație de maternitate doar pentru veniturile obținute în calitate de salariat, chiar dacă, exact ca în prima situație, a contribuit pentru această indemnizație în ambele calități. De asemenea, dacă o persoană este salariat și avocat salariat în interiorul profesiei, va primi indemnizație de maternitate pentru ambele venituri. Dacă însă este salariat și avocat colaborator, va primi indemnizație doar pentru veniturile realizate în calitate de salariat.

7. Consideră că dispozițiile art.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 nu fac decât să prevadă categoriile de persoane care sunt asigurate pentru concediul de maternitate și alte concedii și în niciun caz nu exclud de la acordarea indemnizației persoanele care obțin venituri dintr-o sursă dublă.

8. Prin urmare, apreciază că, în măsura în care art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 permite anumitor categorii de asigurați să beneficieze de indemnizația de maternitate corespondentă mai multor surse de venit și exclude, în același timp, alte categorii de asigurați de la acest drept, sunt încălcate prevederile art.4 și art.16 din Constituție, întrucât se instituie un tratament juridic diferit între persoane aflate în situații analoage.

9. Totodată, autoarea excepției arată că dispozițiile de lege criticate aduc atingere art.34 și art.47 din Constituție, deoarece restrâng exercițiul dreptului de a beneficia de concediu de maternitate.

10. De asemenea, în opinia sa, este încălcat dreptul de proprietate, întrucât dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 i-au conferit

un drept de creanță împotriva statului, dând naștere la speranța legitimă că indemnizația îi va fi plătită în momentul începerii concediului de maternitate. Speranța legitimă derivă în mod esențial și din aceea că, la data de 8 mai 2015, Casa Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești a acceptat declarația sa pentru concedii și indemnizații și a încasat timp de 4 luni contribuția de concedii și indemnizații pentru veniturile realizate în calitate de avocat.

11. Autoarea excepției susține și că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 nu sunt clare și previzibile, întrucât din conținutul acestora nu se înțelege că nu va primi indemnizația de maternitate și pentru veniturile realizate în calitate de avocat.

12. De asemenea, arată că restrângerea exercițiului drepturilor fundamentale mai sus amintite s-a făcut fără respectarea condițiilor prevăzute de art.53 din Constituție.

13. Totodată, susține că sunt încălcate prevederile art.115 alin.(4) din Constituție, întrucât preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 se referă doar la pensii, nu și la indemnizații de maternitate și nu a existat nicio situație urgentă care să justifice reglementarea acestei materii pe calea unei ordonanțe de urgență.

14. În sfârșit, susține că sunt încălcate prevederile art.115 alin.(6) din Constituție, potrivit cărora ordonanțele de urgență nu pot afecta drepturi și libertăți fundamentale.

15. **Tribunalul București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale** consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată. Astfel, arată că situația autoarei excepției, care a avut calitatea de salariat concomitent cu cea de persoană care a desfășurat o activitate independentă, se încadrează în prevederile art.1 lit.a) din Ordonanța de urgență a

Guvernului nr.158/2005. Prevederile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 se referă în mod expres numai la categoria persoanelor ce au calitatea de salariați la mai mulți angajatori, din care reclamanta nu face parte, întrucât a fost salariată și a desfășurat o activitate independentă. Rezultă ca dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 nu îi sunt aplicabile.

16. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

17. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată. Astfel, referindu-se la criticile de neconstituționalitate extrinsecă aduse dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005, invocă cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr.1035 din 14 septembrie 2010 și Decizia nr.584 din 29 septembrie 2015. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă, arată că sunt de asemenea aplicabile cele reținute prin Decizia nr.584 din 29 septembrie 2015, Decizia nr.324 din 25 iunie 2013 și Decizia nr.57 din 16 februarie 2016. Referitor la prevederile art.44 din Constituție, arată că acestea nu sunt incidente în cauză. De asemenea, apreciază că prevederile art.53 din Constituție nu sunt aplicabile, întrucât textul de lege criticat nu vizează restrângerea exercițiului vreunui drept sau al unei libertăți fundamentale.

18. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile de lege criticate sunt constituționale și invocă în acest sens cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr.584 din 29 septembrie 2015.

19. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele de vedere solicitate asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

20. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

21. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1074 din 29 noiembrie 2005, dispoziții potrivit cărora: *„Pentru persoana asigurată care se află în două sau mai multe situații prevăzute la art.1 alin.(1) lit. A și B și care desfășoară activitatea la mai mulți angajatori, la fiecare fiind asigurată conform prezentei ordonanțe de urgență, indemnizațiile se calculează și se plătesc, după caz, de fiecare angajator.”* Dispozițiile art.1 alin.(1) lit.A și B din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevăd că: *„(1)Persoanele asigurate pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în sistemul de asigurări sociale de sănătate, denumite în continuare asigurați, au dreptul, în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, pe perioada în care au domiciliul sau reședința pe teritoriul României, la concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, dacă:*

A. desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă sau în baza raportului de serviciu, precum și orice alte activități dependente;

B. desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești, ale

căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor prevăzute la lit. A.”

22. Autoarea excepției consideră că dispozițiile de lege criticate aduc atingere următoarelor texte din Constituție: art.4 referitor la unitatea poporului și egalitatea între cetățeni, art.16 privind egalitatea în drepturi, art.34 privind dreptul la ocrotirea sănătății, art.44 privind dreptul de proprietate privată, art.47 referitor la nivelul de trai, art.53 care se referă la restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți și art.115 alin.(4) și (6) privind limitele delegării legislative.

23. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autoarea acesteia critică art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 în principal pentru aspecte ce privesc conținutul acestui text de lege, dar și pentru aspecte referitoare la nerespectarea condițiilor de constituționalitate extrinsecă ale reglementării. Curtea apreciază că analizarea aspectelor de constituționalitate extrinsecă se impune în mod prioritar, astfel că urmează să se pronunțe mai întâi asupra acestora. În acest sens, observă că, prin Decizia nr.371 din 2 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.871 din 1 noiembrie 2016, par.20, având a se pronunța asupra criticilor de neconstituționalitate care priveau dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 în raport cu prevederile art.115 alin.(4) din Constituție, a reținut că motivele pe care Guvernul le-a invocat pentru a justifica emiterea acestui act normativ au avut în vedere: *„consolidarea financiară a sistemului public de pensii, prin externalizarea din bugetul asigurărilor sociale de stat a prestațiilor care nu au legătură directă cu asigurarea socială care privește pensiile”, „asigurarea cadrului legal necesar aplicării acestor măsuri care presupun modificări, pentru anul 2006, în structura bugetului asigurărilor sociale de stat și în aceea a Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate, fapt ce impune reflectarea în bugetele anului 2006 a sumelor necesare”* precum și *„faptul că măsura de susținere, din surse exterioare bugetului asigurărilor*

sociale de stat, a finanțării unor drepturi de asigurări sociale care nu au o legătură directă cu drepturile de pensie, a fost inclusă în aprilie 2004 în Planul de acțiune, ca una dintre acțiunile prevăzute pentru realizarea sarcinilor asumate prin «împrumutul de ajustare programatică 2», corespunzător obiectivului specific «îmbunătățirea sustenabilității financiare a sistemului de pensii»”. Prin urmare, Curtea a observat că măsurile legislative reglementate pe calea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 au urmărit, în principal, asigurarea fondurilor necesare plății pensiilor, în caz contrar fiind afectate interesele persoanelor vârstnice și, în subsidiar, capacitatea de a respecta angajamentele privind politica de protecție socială asumate în Programul de guvernare 2005-2008 și în documentele de poziție întocmite în urma negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, precum și de a elabora procedurile de implementare a acestui act normativ.

24. În prezenta cauză, autoarea excepției de neconstituționalitate susține că preambulul Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 se referă doar la pensii, nu și la indemnizații de maternitate și nu a existat nicio situație urgentă care să justifice reglementarea acestei din urmă materii pe calea unei ordonanțe de urgență. Or, așa cum Curtea a reținut prin Decizia nr.371 din 2 iunie 2016, externalizarea din bugetul asigurărilor sociale de stat a unor prestații care nu au legătură directă cu asigurarea socială care privește pensiile - printre care se numără și indemnizația de maternitate- a reprezentat una dintre rațiunile principale care au determinat adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005, ca o măsură necesară asigurării fondurilor necesare plății pensiilor. Prin urmare, Curtea constată că, în contextul arătat, a existat o strânsă legătură între scopul principal urmărit prin emiterea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 și reglementarea privind dreptul la indemnizația de maternitate, astfel că dispozițiile referitoare la acest drept nu depășesc obiectivele propuse prin acest act normativ.

25. În consecință, Curtea, constatând că aspectele de neconstituționalitate extrinsecă invocate de autoarea excepției nu sunt întemeiate, urmează să examineze soluția legislativă a art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 în raport cu criticile de neconstituționalitate privind încălcarea art.4, art.16, art.44, art.47, art.53 și art.115 alin.(6) din Constituție.

26. Astfel, Curtea reține că autoarea excepției de neconstituționalitate critică tratamentul juridic diferențiat pe care art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 îl instituie între beneficiarii indemnizației de maternitate, în funcție de categoria de asigurați din care fac parte. Diferența de reglementare se referă la dreptul de a beneficia de o indemnizație de maternitate calculată în raport cu toate veniturile pentru care a fost plătită contribuția de concedii și indemnizații. Comparația pe care autoarea excepției o face are în vedere categoria persoanelor care se încadrează în ipoteza art.1 alin.(1) lit.A și B din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, pe de o parte, și avocații care nu sunt salariați, de cealaltă parte. Curtea apreciază însă că, în analiza de constituționalitate pe care o va efectua, nu poate aprecia asupra unui eventual tratament discriminatoriu care privește categoria profesională a avocaților, fără a avea în vedere toate celelalte persoane aflate, în contextul analizat, în aceeași situație cu aceștia.

27. În acest sens, Curtea reține că, potrivit art.1 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în sistemul de asigurări sociale de sănătate beneficiază persoanele care: „A. desfășoară activități pe bază de contract individual de muncă sau în baza raportului de serviciu, precum și orice alte activități dependente; B. desfășoară activități în funcții electivă sau sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperației meșteșugărești, ale căror drepturi și obligații sunt asimilate, în condițiile prezentei legi, cu ale persoanelor

prevăzute la lit.A; C.beneficiază de drepturi bănești lunare ce se suportă din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii”. De asemenea, art.1 alin.(2) din ordonanță prevede că beneficiază de aceleași drepturi și persoanele care sunt „a) asociați, comanditari sau acționari; b) administratori sau manageri care au încheiat contract de administrare ori de management; c) membri ai asociației familiale; d) autorizate să desfășoare activități independente; e) persoane care încheie un contract de asigurări sociale pentru concedii și indemnizații pentru maternitate și concedii și indemnizații pentru îngrijirea copilului bolnav, în condițiile în care au început stagiul de cotizare până la data de 1 ianuarie 2006; f) soția/soțul titularului întreprinderii individuale/persoanei fizice autorizate care, fără a fi înregistrată/înregistrat în registrul comerțului și autorizată/autorizat să funcționeze ea însăși/el însuși ca titular a/al întreprinderii individuale/persoană fizică autorizată sau fără a fi salariată/salariat, participă în mod obișnuit la activitatea întreprinderii individuale/persoanei fizice autorizate, îndeplinind fie aceleași sarcini, fie sarcini complementare”. Curtea precizează că art.1 alin.(2) lit.b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 a fost abrogat prin art.IX pct.2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.117/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr.571/2003 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.891 din 30 decembrie 2010. Art.1 alin.(3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevede că în categoria beneficiarilor drepturilor prevăzute de acest act normativ sunt incluși și pensionarii de invaliditate gradul III și pensionarii nevăzători, care se află în una dintre situațiile prevăzute la lit.c) și d).

28. Acordarea concediilor și indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate este condiționată de realizarea unui stagiul de cotizare prin plata contribuției pentru concedii și indemnizații (art.3 și 3¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005).

29. Contribuția se plătește, după caz, de către angajatori sau instituția care administrează bugetul asigurărilor pentru șomaj, în situația asiguraților prevăzuți la art.1 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, ori de către asigurații înșiși în ipoteza art.1 alin.(2) din aceeași ordonanță.

30. Baza de calcul lunară a contribuției pentru concedii și indemnizații este supusă unei plafonări. În acest sens, art.6 alin.(8) și (9) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevăd că *„baza lunară de calcul a contribuției pentru concedii și indemnizații pentru persoanele prevăzute la art.1 alin.(1) nu poate fi mai mare decât produsul dintre numărul asiguraților din luna pentru care se calculează contribuția și valoarea corespunzătoare a 12 salarii minime brute pe țară”*, precum și că *„baza de calcul a contribuției pentru concedii și indemnizații pentru persoanele prevăzute la art.1 alin.(2) nu poate depăși plafonul a 12 salarii minime brute pe țară.”*

31. Corespunzător, art.10 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevede că *„baza de calcul a indemnizațiilor prevăzute la art.2 se determină ca medie a veniturilor lunare din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe țară lunar, pe baza cărora se calculează contribuția pentru concedii și indemnizații.”*

32. În ceea ce privește indemnizația de maternitate, la care se referă autoarea excepției, Curtea reține că art.47 alin.(2) din Constituție consacră în mod expres, în rândul drepturilor fundamentale, dreptul la concediu de maternitate plătit, în timp ce dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005 reglementează condițiile de acordare a acestui drept. Astfel, potrivit art.25 alin.(1) din acest act normativ, cuantumul brut lunar al indemnizației de maternitate este de 85% din baza de calcul stabilită conform art.10.

33. Dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, supuse analizei de constituționalitate, stabilesc că o persoană asigurată, care se află în două sau mai multe situații prevăzute la art.1 alin.(1) lit.A

și B și care desfășoară activitatea la mai mulți angajatori, la fiecare fiind asigurată conform acestei ordonanțe de urgență, va beneficia de indemnizațiile reglementate în acest act normativ din partea fiecărui angajator.

34. În practică, casele de asigurări sociale de sănătate au interpretat în mod constant aceste dispoziții de lege în sensul că doar persoanele care cumulează calitatea de asigurat în mai multe dintre situațiile prevăzute la art.1 alin.(1) lit.A sau B din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 beneficiază de dreptul de a li se calcula și plăti indemnizațiile prevăzute de această ordonanță aferent tuturor veniturilor realizate pentru care s-a plătit contribuția de concedii și indemnizații. În acest sens, casele de asigurări sociale de sănătate au susținut că „în cazul în care legiuitorul ar fi dorit extinderea acestui dublu beneficiu la toate persoanele prevăzute de art.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, individualizarea expresă din art.1 alin.(1) lit.A și B nu ar mai fi avut nicio rațiune”. Cu alte cuvinte, din această interpretare s-a desprins concluzia că, dacă o persoană se află într-una dintre situațiile prevăzute la art.1 alin.(1) lit.A sau B din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 și, în același timp, întrunește calitatea de asigurat în celelalte situații prevăzute în art.1 din același act normativ, va primi o indemnizație calculată **doar** în raport cu veniturile realizate din exercitarea activităților prevăzute la art.1 alin.(1) lit.A sau B. În concret, în temeiul acestei interpretări, o persoană care este salariată și în același timp desfășoară o activitate independentă, plătind contribuție pentru concedii și indemnizații aferentă ambelor calități menționate, va primi o indemnizație de asigurări calculată doar în raport cu veniturile realizate ca salariată.

35. Curtea observă că interpretarea dată de casele de asigurări de sănătate dispozițiilor art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 nu a fost confirmată întotdeauna de către instanțele de judecată. În acest sens, este relevant de amintit că prin Sentința civilă nr.4162 din 20 aprilie 2016, pronunțată de Tribunalul București - Secția VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr.47685/3/2015, cât și prin Decizia civilă nr.1124/2017 din 23 februarie

2017, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, cu prilejul soluționării apelului formulat împotriva sentinței mai sus amintite, instanțele de judecată au dat câștig de cauză acțiunii formulate de autoarea prezentei excepții de neconstituționalitate, reținând că: „indemnizația de maternitate primită în calitate de salariat nu exclude dreptul de a beneficia de indemnizație de maternitate și în raport de calitatea de avocat, cât timp s-au achitat cotele de contribuție aferente ambelor surse de venit.”

36. Cu toate acestea, Curtea apreciază că aspectele invocate de autoarea excepției nu pot fi restrânse la o simplă problemă de interpretare a legii de competența instanțelor de judecată. Astfel, Curtea observă că art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 face trimitere expresă doar la anumite categorii de asigurați, limitând astfel extinderea ipotezei legale cu privire la persoanele care nu se încadrează în situația prevăzută la art.1 alin.(1) lit.A și B din acest act normativ. În plus, scopul textului de lege nu este evident. Astfel, dacă legiuitorul a intenționat doar ca prin dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 să clarifice modul în care se stabilesc și se plătesc indemnizațiile în cazul persoanelor care cumulează mai multe calități de asigurat decurgând din mai multe raporturi de muncă, de serviciu sau alte raporturi de tip angajator-salariat, se ridică întrebarea asupra caracterului consecvent al reglementării, de vreme ce, pentru alte situații de cumul decât cele prevăzute la art.1 alin.(1) lit.A și B nu a făcut astfel de clarificări procedurale. Prin urmare, Curtea apreciază că textul de lege, prin modul de reglementare, justifică o interpretare în sensul celei formulate de casele de asigurări de sănătate, anume aceea de a stabili, cu caracter limitativ, situațiile când indemnizația de maternitate poate fi acordată cumulativ și de a exclude, pe cale de consecință, de la acest beneficiu persoanele care nu sunt prevăzute în ipoteza normei.

37. Așa fiind, Curtea urmează să analizeze în continuare dacă soluția legislativă cuprinsă în art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, care exclude posibilitatea acordării indemnizației de maternitate calculate în

raport cu **toate veniturile** pentru care asiguratul a plătit contribuția pentru concedii și indemnizații, în alte situații decât cele prevăzute expres de art.1 alin.(1) lit.A și B, este în acord cu prevederile constituționale ale art.4, art.16, art.44, art.47, art.53 și art.115 alin.(6).

38. Astfel, Curtea va examina dacă tratamentul juridic distinct pe care art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 îl instituie între diferitele categorii de asigurați pentru concedii medicale și indemnizații de asigurări sociale de sănătate este justificat de rațiuni obiective ori are un caracter arbitrar. În acest sens, amintește că, prin Decizia Plenului Curții Constituționale nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994, a statuat că „principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice.” De asemenea, prin Decizia nr.86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.207 din 31 martie 2003, Curtea a arătat că „situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. Această soluție este în concordanță și cu jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia orice diferență de tratament, făcută de stat între indivizi aflați în situații analoage, trebuie să își găsească o justificare obiectivă și rezonabilă.” Prin Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.101 din 9 februarie 2015, Curtea a mai precizat că <<nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea privilegiului sau a discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului. În acest sens, Curtea constată că, potrivit jurisprudenței sale,

discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 11 iulie 2012, Decizia nr.164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014). În schimb, privilegiul se definește ca un avantaj sau favoare nejustificată acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat. Așadar, Curtea reține că sintagma „*fără privilegii și fără discriminări*” din cuprinsul art.16 alin.(1) din Constituție privește două ipoteze normative distincte, iar incidența uneia sau alteia dintre acestea implică, în mod necesar, sancțiuni de drept constituțional diferite astfel cum s-a arătat mai sus.>>

39. Raportând cele reținute în jurisprudența sa la problematica analizată în prezenta excepție de neconstituționalitate, Curtea observă că dispozițiile art.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevăd contributivitatea ca o condiție esențială pentru accesul la drepturile prevăzute de acest act normativ. Astfel, asigurații trebuie să plătească o contribuție de asigurări sociale de sănătate destinată suportării indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate. De asemenea, art.3¹ din același act normativ precizează că, pentru a beneficia de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, persoanele prevăzute la art.1 trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: să îndeplinească stagiul minim de cotizare prevăzut în această ordonanță de urgență și să prezinte adeverința de la plătitorul de indemnizații din care să reiasă numărul de zile de concediu de

incapacitate temporară de muncă avute în ultimele 12 luni, cu excepția urgențelor medico-chirurgicale sau a bolilor infectocontagioase din grupa A. **Aceste dispoziții de lege nu fac nicio diferență între diversele categorii de asigurați prevăzute în acest act normativ.**

40. Din contră, alte prevederi din același act normativ instituie un tratament diferit pentru persoanele aflate în ipoteza art.1 alin.(1) lit.A și B în raport cu ceilalți asigurați. Astfel, dispozițiile art.6 prevăd reguli diferite după cum plata contribuției de concedii și asigurări se face de angajatori pentru asigurații prevăzuți la art.1 alin.(1) lit.A și B, instituția care administrează bugetul asigurărilor pentru șomaj pentru asigurații prevăzuți la art.1 alin.(1) lit.C, ori persoanele prevăzute la art.1 alin.(2). **Aceste diferențe de tratament sunt justificate și chiar impuse de împrejurări obiective**, precum faptul că în cazul persoanelor prevăzute la art.1 alin.(2) nu se poate vorbi despre existența unui angajator, astfel încât obligația de a se asigura și de a plăti contribuția pentru concedii și indemnizații revine asiguratului. De asemenea, pentru rațiuni asemănătoare, baza de calcul lunară a contribuției pentru concedii și indemnizații va fi calculată diferit după cum este plătită de angajator ori de asigurat.

41. **Curtea apreciază însă că aceste situații diferite, care impun anumite reguli procedurale specifice fiecărei categorii de asigurați avute în vedere, nu justifică însă și un tratament diferit sub aspectul drepturilor substanțiale de asigurări sociale cuvenite.** Astfel, Curtea consideră că determinantă pentru aprecierea rațiunilor care justifică sau nu un tratament juridic diferențiat sub aspectul drepturilor la concedii și indemnizații de asigurări de sănătate este condiția care permite accesul asiguraților la aceste drepturi. Or, așa cum s-a reținut mai sus, această condiție privește îndeplinirea unui stagiului de cotizare și este aplicabilă, fără deosebiri, tuturor asiguraților. Prin urmare, Curtea apreciază că, în măsura în care persoanele prevăzute la art.1 alin.(1), (2) și (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 au îndeplinit această condiție, au dreptul, în egală măsură, la o indemnizație de maternitate al cărei quantum să

reprezintă, așa cum reiese din art.10 alin.(1) și art.25 alin.(1) din același act normativ, **85% din media tuturor veniturilor lunare** din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe țară lunar, venituri pentru care a fost plătită contribuția de concedii și indemnizații în sistemul de asigurări sociale de sănătate.

42. Prin urmare, Curtea consideră că soluția legislativă cuprinsă în art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 este o consecință logică, ce decurge din principiul contributivității. În același timp însă, excluderea arbitrară a celorlalte categorii de asigurați de la același beneficiu dobândește valențe discriminatorii, în sensul precizat prin Decizia nr.755 din 16 decembrie 2014, mai sus amintită, cu încălcarea prevederilor constituționale ale art.16 referitor la egalitatea în drepturi a cetățenilor.

43. Curtea precizează că această concluzie nu contrazice cele reținute în paragraful 15 al Deciziei nr.584 din 29 septembrie 2015, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.876 de 24 noiembrie 2015, în care a arătat că „prin reglementarea categoriilor de persoane asigurate care pot beneficia de concediul medical și de indemnizația de maternitate nu se instituie discriminări între persoane aflate în situații identice sau analoage”, întrucât considerentele deciziei amintite se refereau la dispozițiile art.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, al căror conținut, așa cum s-a menționat și mai sus, se rezumă doar la enumerarea categoriilor de persoane asigurate pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate. Or, în mod logic, o simplă enumerare a asiguraților nu creează prin ea însăși o discriminare, în contextul avut în vedere și este diferită de ipoteza textului de lege supus analizei de constituționalitate în prezenta cauză.

44. În continuare, Curtea va analiza criticile de neconstituționalitate raportate la prevederile art.47 alin.(2) din Constituție. În acest sens, reține că prevederile acestui text constituțional consacră în mod expres dreptul la concediu de maternitate plătit, lăsând însă legiuitorului ordinar atribuția de a stabili

condițiile și limitele acordării acestui drept. Cu toate acestea, libertatea legiferării nu justifică instituirea unor norme de lege cu caracter discriminator, arbitrar, care instituie o diferență de tratament în ceea ce privește exercițiul dreptului la concediu de maternitate plătit. Un astfel de tratament discriminatoriu apare ca o restrângere nejustificată a exercițiului acestui drept fundamental pentru asigurații care nu se încadrează în ipoteza art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, contrară nu doar prevederilor art.47 alin.(2) din Constituție, dar și celor ale art.53 din același act normativ fundamental.

45. În ceea ce privește critica raportată la prevederile art.44 din Constituție, Curtea reține că autoarea excepției de neconstituționalitate invocă existența unei speranțe legitime de a obține indemnizația de maternitate calculată în raport cu toate veniturile pentru care a plătit contribuția de concedii și indemnizații. Îndeplinirea obligației de a contribui și acceptarea acestei contribuții de către casa de asigurări de sănătate reprezintă argumentele autoarei excepției care dovedesc temeiurile legale ale acestei speranțe.

46. Față de aceste critici, Curtea reține că, odată consacrată prin Hotărârea din 29 noiembrie 1991, pronunțată de Curtea europeană a Drepturilor Omului în *cauza Pine Valley Developments Ltd. și alții contra Irlandei*, noțiunea de „speranță legitimă” a fost menținută și îmbogățită în jurisprudența Curții de la Strasbourg prin diverse spețe, așa cum sunt Hotărârea din 24 iunie 2003, pronunțată în *cauza Stretch contra Regatului Unit*, sau Hotărârea din 20 noiembrie 1995, pronunțată în *cauza Pressos Compania Naviera S.A. și alții contra Belgiei*. Din considerentele acestor hotărâri, dar și din cele precizate în alte spețe ale instanței de la Strasbourg, speranța legitimă s-a conturat ca un element sau un corolar al dreptului de proprietate revendicat, ce cade sub incidența protecției art.1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor Omului și a libertăților fundamentale. Cu toate acestea, Curtea Europeana a Drepturilor Omului a precizat că, oricât de întemeiată ar putea fi din punct de vedere moral, speranța de a dobândi o valoare patrimonială nu dobândește

caracter legitim decât dacă se întemeiază pe o dispoziție legală sau pe o decizie judiciară (Decizia din 10 iulie 2002, pronunțată în cauza *Gratzinger și Gratzingerova contra Republicii Cehe*). De asemenea, în Hotărârea din 28 septembrie 2004, pronunțată în cauza *Kopecký contra Slovaciei*, Curtea a arătat că nu se poate vorbi despre existența unei speranțe legitime atunci când există o dispută referitoare la corecta interpretare și aplicare a legii, iar pretențiile reclamantului sunt respinse de instanțele naționale.

47. Analizând dispozițiile de lege supuse controlului de constituționalitate în prezenta cauză prin prisma principiilor statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, invocate mai sus, Curtea Constituțională amintește că art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 exclude posibilitatea acordării indemnizației de maternitate calculate în raport cu toate veniturile pentru care asiguratul a plătit contribuția pentru concedii și indemnizații, în alte situații decât cele prevăzute expres de art.1 alin.(1) lit.A și B. Prin urmare, s-ar putea susține că pretențiile autoarei excepției nu sunt susținute de cadrul legal, neîncadrându-se în categoriile de persoane beneficiare, expres și limitativ prevăzute de acest text legal și astfel nu se poate vorbi despre existența unei speranțe legitime. În același timp însă, Curtea reține că dispozițiile art.3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 prevăd contributivitatea ca o condiție esențială pentru accesul la drepturile prevăzute de acest act normativ, iar art.3¹ din același act normativ precizează că, pentru a beneficia de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate, persoanele prevăzute la art.1 trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: să îndeplinească stagiul minim de cotizare prevăzut în această ordonanță de urgență și să prezinte adeverința de la plătitorul de indemnizații din care să reiasă numărul de zile de concediu de incapacitate temporară de muncă avute în ultimele 12 luni, cu excepția urgențelor medico-chirurgicale sau a bolilor infectocontagioase din grupa A. Aceste dispoziții de lege trebuie interpretate nu doar din perspectiva în care condiționează dobândirea dreptului la concediile și indemnizațiile prevăzute de Ordonanța de

urgență a Guvernului nr.158/2005, ci și din aceea în care garantează dobândirea acestui drept pentru asigurații care îndeplinesc cerințele legale. Altfel spus, Curtea apreciază că **realizarea obligației de a contribui pentru concedii și indemnizații, în sistemul de asigurări sociale de sănătate reprezintă nu doar o condiție, ci și o garanție a obținerii dreptului la concedii și indemnizații**, în cuantumul specificat prin art.10 alin.(1) și art.25 alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, respectiv 85% din media tuturor veniturilor lunare din ultimele 6 luni din cele 12 luni din care se constituie stagiul de cotizare, până la limita a 12 salarii minime brute pe țară lunar, venituri pentru care a fost plătită contribuția de concedii și indemnizații în sistemul de asigurări sociale de sănătate.

48. Așa fiind, Curtea constată că reținerea contribuției autoarei excepției aferente veniturilor obținute din desfășurarea unei activități independente s-a realizat în temeiul și cu respectarea dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005. Aceleași dispoziții legale au dat naștere unei speranțe legitime că, odată îndeplinite condițiile referitoare la realizarea stagiului de cotizare legal, asiguratul va dobândi drepturile stabilite prin acest act normativ. Instanțele de judecată, dând câștig de cauză autoarei excepției, prin Sentința civilă nr.4162 din 20 aprilie 2016, pronunțată de Tribunalul București - Secția VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr.47685/3/2015, cât și prin Decizia civilă nr.1124/2017 din 23 februarie 2017, pronunțată de Curtea de Apel București - Secția VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, au subliniat faptul că, exceptând dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, ansamblul reglementării cuprinse în acest act normativ conduce și îndreptățește așteptarea asiguratului că va dobândi o indemnizație calculată în raport cu toate veniturile pentru care a contribuit.

49. Având în vedere toate aceste aspecte, precum și întreaga reglementare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/2005, Curtea apreciază că un asigurat aflat în situația autoarei excepției avea temeiuri legale suficiente

pentru a susține concluzia că va beneficia de o indemnizație calculată în raport cu toate veniturile pentru care a plătit contribuția de concedii și indemnizații, astfel că se poate vorbi de existența unei speranțe legitime de a dobândi un astfel de drept. Așa cum Curtea a reținut mai sus, realizarea stagiului de cotizare reprezenta o garanție în acest sens, iar prevederile art.25 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 reglementau cuantumul brut lunar al indemnizației de maternitate fără a face nicio distincție între asigurați. Prin urmare, dispozițiile art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, care exclud acest drept pentru persoanele care nu sunt prevăzute în mod expres în ipoteza normei, apar, în consecință, ca o veritabilă atingere a prevederilor convenționale și constituționale referitoare la dreptul de proprietate și instituie o soluție discriminatorie, lipsită de justificare rațională în contextul unei reglementări care conduce, prin tot restul dispozițiilor sale, către o concluzie diferită.

50. În sfârșit, având în vedere cele reținute mai sus, referitor la caracterul discriminator al soluției legislative cuprinsă în art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, dar și cu privire la restrângerea exercițiului dreptului la concediu de maternitate plătit și a dreptului de proprietate, Curtea apreciază că sunt susținute și criticile de neconstituționalitate raportate la prevederile art.115 alin.(6) din Constituție, potrivit cărora drepturile fundamentale nu pot fi afectate pe calea ordonanțelor de urgență.

51. În concluzie, Curtea apreciază că îndeplinirea obligațiilor legale referitoare la stagiul de cotizare pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate în sistemul de asigurări sociale de sănătate publică trebuie să dea dreptul tuturor persoanelor care au contribuit, aflându-se în una sau mai multe situații prevăzute la art.1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005, la o indemnizație de maternitate calculată în raport cu toate veniturile pentru care a plătit contribuția și, întrucât soluția legislativă cuprinsă în art.33 din această ordonanță exclude de la acest drept anumite categorii de asigurați, este

neconstituțională, contravenind prevederilor art.16, art.44, art.47 alin.(2) și art.115 alin.(6) din Constituție.

52. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin. (1) lit. A. d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
Decide :

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Andra-Roxana Trandafir în Dosarul nr.47685/3/2015 al Tribunalului București - Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și constată că soluția legislativă cuprinsă în art.33 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/2005 privind concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate, care exclude posibilitatea acordării indemnizației de maternitate calculate în raport cu toate veniturile pe baza cărora s-a calculat și plătit contribuția pentru concedii și indemnizații, în alte situații decât cele prevăzute expres de acest text de lege, este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București-Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 22 iunie 2017.